Jena. BPP (2025)11: VIII | ପ୍ରାଚୀ ପତ୍ରିକା
ଗବେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରବନ୍ଧ | ମୁକ୍ତ ପ୍ରବେଶ
DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18181615 | ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସିକା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ପ୍ରାପ୍ତିର ଭୂମିକା

ଶୁଭଶ୍ରୀ ଜେନା

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ଉପନ୍ୟାସିକା ହେଉଛି ଉପନ୍ୟାସ ସାହିତ୍ୟର ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ । ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ଆଜିର ମଣିଷ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ଯେ ତା ପାଖରେ ସମୟର ଅଭାବ । ଏହି ସମୟ ସାପେକ୍ଷକୁ ଲକ୍ଷକରି ଔପନ୍ୟାସିକମାନେ ଉପନ୍ୟାସର ଫର୍ମକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇ ଉପନ୍ୟାସିକା ରଚନା କରୁଛନ୍ତି । କାହାଣୀର ଘନତା ବା ସରଳତାକୁ ନେଇ ଉପନ୍ୟାସିକାର ଗଠନ ଏବଂ ଜୀବନର ବାସ୍ତବତାକୁ ଅନୁକରଣ କରି ଜନ୍ମ ହୋଇଛି ଉପନ୍ୟାସିକା । ନୂତନ ଶୈଳୀ ବା ଫର୍ମକୁ ନେଇ ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟରେ ଉପନ୍ୟାସିକା ବହୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ । ଉପନ୍ୟାସ ଠାରୁ ଉପନ୍ୟାସିକାର ପାଠକ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ବହୁ ଅଧିକ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦବଳୀ :

ଉପନ୍ୟାସ, ଉପନ୍ୟାସିକା, ନଭେଲା, ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପ, ପ୍ରାପ୍ତି ।

ଇଟାଲୀର ମଧ୍ୟଯୁଗ ସମୟରେ ‘ନଭେଲା’ ଶବ୍ଦର ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ନଭେଲା (Novella) ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଥିଲା ‘ସଂବାଦ’ । ଇଂରାଜୀ ‘Novella’ ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ରୂପାନ୍ତରିତ ଶବ୍ଦ ‘ଉପନ୍ୟାସିକା’ । ମାତ୍ର ସଂବାଦ ଅର୍ଥରେ Novellaକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ତାହା ଅଳ୍ପଦିନର ଏବଂ ସତ୍ୟ ଘଟଣା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସଂବାଦ ଅଧିକ ଦିନର ହୋଇଗଲେ ତାହା ସଂବାଦ ମୂଲ୍ୟ ହରାଇ ଇତିହାସ ହୋଇଯାଏ । ସତ୍ୟଘଟଣା ନହେଲେ ତାହା ସଂବାଦ ଅଥବା ଇତିହାସ କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀରେ ଆସିପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ Novella ମଧ୍ୟରେ ସାଂପ୍ରତିକ ଘଟଣାବଳୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବୀରତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାହାଣୀକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଗଲା । ଏହି ଶବ୍ଦଟିକୁ ପ୍ରଥମେ ବୋକାସିଓ ଡ଼େକାମେରିନ୍ (Boccaccio’s Decameron) ଏକ ଛୋଟ କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ବ୍ୟବହୃତ କରିଥିଲେ ।

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ବା ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଜର୍ମାନ ଲେଖକମାନେ ଉପନ୍ୟାସିକା(Novella)କୁ ନିୟମ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ସାହିତ୍ୟିକ ଧାରା ଭାବରେ ଗଠନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ, ହେନେରୀ ଜେମ୍ସ ପ୍ରଥମେ ଇଂରାଜୀ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯିଏକି ଉପନ୍ୟାସିକା (Novella) ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସର ଏକ ଭିନ୍ନ ସାହିତ୍ୟିକ ଧାରା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉପନ୍ୟାସ ପାଇଁ Novella ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ କଲେ ।

Britannica Dictionary – A novella is

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ
Quick Response Code:
Available online at : https://pracheenews.com/
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18181615
Article No - BPP00360

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଶୁଭଶ୍ରୀ ଜେନା, ଗବେଷିକା, ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ, ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବାଲେଶ୍ୱର
Email: jenasushree45@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0000-6094-6971

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୪.୦୮.୨୦୨୫	୧୧.୦୯.୨୦୨୫	୨୫.୧୦.୨୦୨୫	୧.୧୧.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ଜେନା, ଶୁଭଶ୍ରୀ, ୨୦୨୫ । ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସିକା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ପ୍ରାପ୍ତିର ଭୂମିକା । ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା: ଜ, ପୃଷ୍ଠା : ୬୫-୬୮ ।

defined as a fictional prose narrative the is longer than a short story but shorter than a novel . It is a form of story telling characterized by a well – structured narrative, often realistic and satirical in tone, and historically influenced the development of the short story and the novel .

କଥା ସାହିତ୍ୟର ଆଦ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗଳ୍ପ ଓ ଉପନ୍ୟାସ ଦୁଇଟି ଦିଗ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲେ । ସମୟର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ଲେଖକଙ୍କ ଲେଖିବା ଶୈଳୀରେ ମଧ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତନ ଦେଖା ଦେଲା । ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଅନେକ ନୂଆ ଫର୍ମ ବା ଶୈଳୀର ଧାରା ଗତିକରି ଆମ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ତା'ର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର ଲାଭ କରିଛି । ଏହି ନୂତନ ଫର୍ମ ବା ଶୈଳୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପନ୍ୟାସିକାର ସୃଷ୍ଟି । ସୁଦୀର୍ଘ ଉପନ୍ୟାସ(୪୦୦ ରୁ ୫୦୦ ପୃଷ୍ଠା) କ୍ରମଶଃ ପାଠକ ଆଦୃତ ଲାଭ ନକରି ତା'ର କଳେବର ଦୃଷ୍ଟିରୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଉପନ୍ୟାସିକାର ଶୈଳୀ ଇଂରାଜୀ ସାହିତ୍ୟରେ ଅନେକ ଦିନରୁ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଆଦୃତ ଲାଭ କଲା । ପାଠକ ଦୀର୍ଘ କଳେବର ବିଶିଷ୍ଟ ଉପନ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ସମୟ ନପାଇବାରୁ; ଉପନ୍ୟାସିକା ପାଠକ ଓ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରେମୀଙ୍କ ଜଗତରେ ଏକ ନୂତନ ଭୂମିକା ସୃଷ୍ଟିକଲା ।

ଊଣେଇଶହ ଅଶି ପରବର୍ତ୍ତୀ ବା ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଖୁବ୍‌ଜନପ୍ରିୟ ବା ପାଠକ ଆଦୃତ ଲାଭ କରିଥିବା ଉପନ୍ୟାସିକା ସଂକଳନ ହେଉଛି 'ପ୍ରାପ୍ତି' । ପାରମିତା ଶତପଥୀଙ୍କ 'ପ୍ରାପ୍ତି' ଉପନ୍ୟାସିକା ସଂକଳନଟି ୨୦୧୨ ମସିହା ପ୍ରକାଶିତ ହେବାପରେ ୨୦୧୬ ମସିହାରେ ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରାପ୍ତ । ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କଥା ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ଏକ ସୁପରିଚିତ ନାମ ହାସଲ କରିପାରିଛନ୍ତି ପାରାମିତା ଶତପଥୀ । 'ପ୍ରାପ୍ତି' ସଂକଳନରେ ସର୍ବମୋଟ ୧୦ଟି ଉପନ୍ୟାସିକା ସଂକଳିତ । 'ମୁକ୍ତି', 'ସାଥି', 'ଝିଅ', 'କ୍ଷତ', 'ଶେଲି', 'ପୁନଃ', 'ମୋହ', 'କ୍ଷମା', 'ଲୁହ' ଏବଂ 'ପ୍ରାପ୍ତି' । ଏହି ୧୦ଟି ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦର ଉପନ୍ୟାସିକା । ନାରୀ ଜୀବନର ପ୍ରାପ୍ତି – ଅପ୍ରାପ୍ତି, ପ୍ରେମ – ଅପ୍ରେମ, ହର୍ଷ ଓ ବିଷାଦକୁ ଔପନ୍ୟାସିକା ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଚିତ୍ରଣ କରିଛନ୍ତି ।

ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟର 'ନଭେଲା' ବା 'ଉପନ୍ୟାସିକା' ଏକ ଜନପ୍ରିୟ ଫର୍ମ । କେହି କେହି ଏହାକୁ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପର ବୃହତ୍ତମ ସଂସ୍କରଣ କହିଥିଲା ବେଳେ କେହି କେହି ଏହାକୁ ଛୋଟ ଉପନ୍ୟାସ ବୋଲି କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖିଲେ ନଭେଲା ଏକ ଭିନ୍ନ ତଥା ଅର୍ବାଚୀନ ସୃଷ୍ଟି । ଏହା ଉପନ୍ୟାସର କ୍ଷୁଦ୍ର ସଂସ୍କରଣ ନୁହେଁ କି ଗଳ୍ପର ବୃହତ୍ତମ ଆକୃତି ନୁହେଁ । ଉପନ୍ୟାସର ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବେଳେ ଉପନ୍ୟାସିକା ବ୍ୟଞ୍ଜନାତ୍ମକକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ । ଯଦି ଲେଖକ ଉପନ୍ୟାସିକାକୁ ଅଧିକ ବର୍ଣ୍ଣନାଧର୍ମୀ କରିଦିଅନ୍ତି ତେବେ ସେ ଉପନ୍ୟାସିକାରା ମର୍ଯ୍ୟାଦା ହରାଇ ବସିଥାଏ । ଅନେକ ଲେଖକ ବା ସମାଲୋଚକ ୩୦ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଅଧିକ ରଚନା ଗଳ୍ପକୁ ଉପନ୍ୟାସିକା ପର୍ଯ୍ୟାୟବାଚୀ କରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ପାରମିତା ଶତପଥୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସିକାଗୁଡ଼ିକୁ ଲକ୍ଷକଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଅଧିକ ପୃଷ୍ଠା ବିଶିଷ୍ଟ ରଚନା ଯେ ଉପନ୍ୟାସିକା ତାହା ନୁହେଁ; ତାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ତି ସଂକଳନରେ ସ୍ଥାନିତ ଉପନ୍ୟାସିକାଗୁଡ଼ିକ ୧୨ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଆରମ୍ଭହୋଇ ୪୦ ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ସିମିତ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର 'କ୍ଷତ'(୧୨ପୃଷ୍ଠା), 'କ୍ଷମା'(୧୪ପୃଷ୍ଠା), 'ମୋହ'(୨୪ପୃଷ୍ଠା), ଆଦି ରଚନାକୁ ଯଦି ମୁଁ ପୃଷ୍ଠା ଅନୁସାରେ ଦେଖିବି ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗଳ୍ପ ବୋଲି କୁହାଯିବ; କିନ୍ତୁ ତାର କଥାବସ୍ତୁ ଓ ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣକୁ ଲକ୍ଷକଲେ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ତାହା ଏକ ବୃହତ ଉପନ୍ୟାସର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଉପରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଲେଖିକା ବର୍ଣ୍ଣନା ଚାତୁର୍ଯ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟଞ୍ଜନାତ୍ମକ ଓ ଶବ୍ଦ ସଂଯୋଜନାରେ ଯେଉଁ ଚମତ୍କାରିତା ଆଣିଛନ୍ତି ତାହା ଉପନ୍ୟାସିକାର ଗାରିମାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ କୁହାଯାଇପାରେ ଉପନ୍ୟାସିକା ଗୁଡ଼ିକୁ ପୃଷ୍ଠା ହିସାବରେ ନୁହେଁ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଚମତ୍କାରିତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଯଦି ଉପନ୍ୟାସ ଓ ଉପନ୍ୟାସିକା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କଣ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେ; ତେବେ ଏହାର ସାଧାରଣ ଉତ୍ତର ହେଉଛି । ସଂକ୍ଷିପ୍ତତା ହେଉଛି ଉପନ୍ୟାସିକାର ସାଧାରଣ ଧର୍ମ । ପୁଣି ଯଦି ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପ ଓ ଉପନ୍ୟାସିକା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଏ ; ତେବେ ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପ ଓ ଉପନ୍ୟାସିକା ରଚନା ମୂଳରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ବହୁ ଲେଖକ ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପ ରଚନା କରୁଥିବା ବେଳେ ବହୁ ଲେଖକ ମଧ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସିକା ରଚନା କରୁଛନ୍ତି । ତେବେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରାଙ୍କ ଅତି ପରିଚୟ ଗଳ୍ପ 'ମା' ଓ ପାରମିତା ଶତପଥୀଙ୍କ 'ଝିଅ' ଉପନ୍ୟାସିକାକୁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇପାରେ । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରାଙ୍କର ମା' ଗଳ୍ପରେ ମା' ଏକ ଗୌଣ ଚରିତ୍ର ହୋଇ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଲେଖକ ମା'କୁ ଯେଉଁ ପରି ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ସେଥିରୁ ପାଠକ ମା'କୁ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରେ । ମା' ଚରିତ୍ରଟିକୁ ଲେଖକ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁକରୁ ଗଳ୍ପଟି ସୁଦୀର୍ଘ

ହୋଇଯାଇଛି; କିନ୍ତୁ ତା ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ନିହିତ ରହିଛି । ପାରମିତା ଶତପଥୀଙ୍କର 'ଝିଅ' ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ଛୋଟ ଝିଅ ଫୁଲର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ କାହାଣୀର ଅବତାର୍ଣ୍ଣ କରିବା ସହିତ ଘଟଣାକୁ ଦୀର୍ଘବର୍ଣ୍ଣନା ନଦେଇ ବ୍ୟଞ୍ଜନା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରତିଫଳନ କରିଛନ୍ତି । ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପରେ ଘଟଣାର ଏକମୁଖୀନତା ରହିଥିବା ବେଳେ ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ପାର୍ଶ୍ୱ କାହାଣୀର ବର୍ଣ୍ଣନା ଯେପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ ବୋଲି ମନେହୁଏ । ଫୁଲ ଯେ ଜଣେ ନାରୀ ଏବଂ ତା ଭିତରେ ଯେ ମାତୃତ୍ୱର ସ୍ପର୍ଶ ରହିଛି ତାହାକୁ ଲେଖିକା ଅତି ଚମ୍‌କାର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି 'ଝିଅ' ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ।

ଅନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ 'ପ୍ରାପ୍ତି' ସଂକଳନକୁ ଦେଖିଲେ ମନେ ହୁଏ ଯେ ଲେଖିକାଙ୍କର ଅନୁଭବ ଗତ ବ୍ୟାପ୍ତିକୁ ଗଭୀର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ପ୍ରୟାସରୁ ଉପନ୍ୟାସର ପରିସର ଛୋଟ ହୋଇ ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଲେଖିକାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଉପନ୍ୟାସିକାର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ନାରୀ । ପାରମିତା ଶତପଥୀ ଜଣେ ନାରୀ ଲେଖିକା ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଯେମିତି ଅତିନିକଟରୁ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ବୁଝି ପାରିଛନ୍ତି । ନାରୀ ଜୀବନର ଅନେକ ଘଟଣା ଓ ପ୍ରତିଘଟଣାକୁ ସେ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଅନୁଭବ କରଛନ୍ତି । ନାରୀ ଜୀବନର ବର୍ହିଜୀବନର ଘଟଣା ଠାରୁ ତାର ଅନ୍ତରମନର ପୃଷ୍ଠାକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ତା' ଜୀବନରେ ଘଟୁଥିବା ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ସେ ନିଜେ ଅନୁଭବ କରିବା ସହିତ ସେ ତାଙ୍କ ଲେଖନୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଉପନ୍ୟାସିକା ସୁବୃହତ୍ତ ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ଆଶା ରଖିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସମସ୍ତ ଚରିତ୍ରକୁ ଅତି ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରି ସ୍ୱଳ୍ପ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ତାକୁ ନ୍ୟାୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଫଳରେ ଏକ ସଫଳ ଉପନ୍ୟାସିକା ରଚନା ହୋଇପାରିଛି ।

ଉପନ୍ୟାସିକାର ଅନ୍ୟ ଏକ ବୈଶିଷ୍ଟ ହେଉଛି କାହାଣୀ ମଧ୍ୟରେ କାହାଣୀର ଉପସ୍ଥାପନା । ସାଧାରଣତଃ ଗଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ; ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ମୁଖ୍ୟ କାହାଣୀକୁ ତ୍ୱରାନିତ କରିବା ପାଇଁ ଲେଖିକା ଯେଉଁ କାହାଣୀର ସଂଯୋଜନା କରନ୍ତି ତାହା ଦ୍ୱାରା ମୁଖ୍ୟ କାହାଣୀ ବଳିଷ୍ଠ ହୁଏ । 'ମୋହ' ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ମାଧୁରୀ ମନରେ ସମୁଭାଇକୁ ବିବାହ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ତାହା ଭାଙ୍ଗିଯିବାର କାହାଣୀଟି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହି କାହାଣୀକୁ ଗତି କରିବା ପାଇଁ ପାର୍ଶ୍ୱ କାହାଣୀ ଭାବରେ ପିତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ, ମଉସା ମାଉସୀଙ୍କର ପାରିବାରିକା ଜୀବନ, ସାଙ୍ଗ ଲତିକାର କାହାଣୀ, ସମୁଭାଇର ଆମେରିକାର ଗଢ଼ିଥିବା ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ, ମାଧୁରୀର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ଇତ୍ୟାଦି କାହାଣୀକୁ ସଂଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ଲେଖିକା । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାହାଣୀ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଛନ୍ତି ମୁଖ୍ୟ କାହାଣୀ ସହିତ । ମନେ ହୁଏ ଯଦି ଲେଖିକା ଗୋଟିଏବି କାହାଣୀକୁ ବାଦ ଦେଇଥାନ୍ତେ ତେବେ କାହାଣୀର ଗତିଶୀଳତା ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାନ୍ତା । ସେହିପରି ଚରିତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଚରିତ୍ରର ପରିକଳ୍ପନାରେ ଔପନ୍ୟାସିକା 'ପ୍ରାପ୍ତି' ସଂକଳନରେ ସଫଳତା ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ରକୁ ଗତିଶୀଳ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ପାର୍ଶ୍ୱ ଚରିତ୍ର ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଚରିତ୍ର ନିଜର ଭୂମିକାରେ ବଳିଷ୍ଠ ହୋଇଛନ୍ତି । ଲେଖିକା ସମସ୍ତ ଚରିତ୍ରକୁ ନିଜ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ନ୍ୟାୟ ଦେବାରେ ସମର୍ଥନ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ପାର୍ଶ୍ୱଚରିତ୍ର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ରଟି ନ୍ୟାୟ ପାଇଛି । 'ମୁକ୍ତି' ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର କଳିକା ଓ ଅତୁଲ୍ୟ । ଏହି ଦୁଇଟି ଚରିତ୍ର ପ୍ରେମରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁରେ ପ୍ରେମର ସମାପ୍ତି ଘଟିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ପାର୍ଶ୍ୱ ଚରିତ୍ର ତାଙ୍କୁ ବଳିଷ୍ଠ କରିଛନ୍ତି । ଯେପରି କଳିକାର ପିତା ମହାରାଜ, ଦୁଇପୁତ୍ର, ମନ୍ତ୍ରୀ, ସେନାପତି, ସୈନ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମ ଦେଇ ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ଦୁଇଟି ଗତିଶୀଳ । ଏଥିରୁ ମନେ ହୁଏ ଯେ ଯେଉଁ ପରି କାହାଣୀ ମଧ୍ୟରେ କାହାଣୀର ପରିକଳ୍ପନାର ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି, ସେହିପରି ମୁଖ୍ୟଚରିତ୍ରକୁ ଅଧିକ ବଳିଷ୍ଠ କରିବା ପାଇଁ ପାର୍ଶ୍ୱ ଚରିତ୍ରର ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । 'ପ୍ରାପ୍ତି' ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ଏହି ଦିଗରେ ଲେଖିକା ଅଧିକ ସଫଳ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି ।

ଉପନ୍ୟାସିକା ବା ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପ ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି ଲେଖକ ବା ଲେଖିକାଙ୍କର ସମୟ ସଚେତନତା । ସମୟ ସଚେତନା କହିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟକୁ ଆଧାର କରି ରଚନା ନୁହେଁ; କଥାବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସମୟ ବା ଏକ କାଳଖଣ୍ଡର ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ତାହାକୁ ବୁଝାଏ । ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପ ୫୦ କିମ୍ବା ୬୦ ପୃଷ୍ଠା ବ୍ୟାପି ରଚନା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତନ୍‌ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ କାଳଖଣ୍ଡଟି ପାଠକ ଅନୁଭବ କରେ ତାହା ଜୀବନର ଏକ ଖଣ୍ଡିତାଂଶକୁ ସୂଚାଉଥାଏ । ସେହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଯଦି ଗୋଟିଏ ଉପନ୍ୟାସିକାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ ସେ ସେଠାରେ ପାଠକ ଅନୁଭବ କରେ ଗୋଟିଏ ଚରିତ୍ରର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନର କାହାଣୀକୁ ଲେଖିକା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ସ୍ୱଳ୍ପ ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ଲେଖିକା ଗୋଟିଏ ଚରିତ୍ରର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଜୀବନର କାହାଣୀକୁ ଯେତେବେଳେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତି ତାହା ସେତେବେଳେ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟକୁ ନବୁଝାଇ ଏକ ଉପନ୍ୟାସିକାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟକୁ ବୁଝାଏ ।

ମୋତେ ଅନୁଭବ ହୁଏ ଯେ ସ୍ୱଳ୍ପ ପୃଷ୍ଠା ବା ଅଧିକ ପୃଷ୍ଠା ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ନୁହେଁ । ସ୍ୱଳ୍ପ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଗୋଟିଏ ଚରିତ୍ରର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଜୀବନକୁ ଲେଖକ ବା ଲେଖିକା ବ୍ୟଞ୍ଜନା ମାଧ୍ୟମରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିପାରୁଛନ୍ତି ତେବେ ତାହାକୁ ଆମେ ଉପନ୍ୟାସିକା କହିପାରିବା । ପାରମିତା ଶତପଥୀଙ୍କ 'ଲୁହ' ଉପନ୍ୟାସିକାଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଜଣା ପଡ଼େ ଯେ ଗୋଟିଏ ଝିଅର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନର କାହାଣୀ ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ହୋଇଛି । ୧୮ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ବିବାହ କରି ଆସିଥିବା ଝିଅର କରୁଣ କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁକରୁ ଲେଖିକା ତାହାକୁ ଅନ୍ୟଏକ ଦେଶରେ ନେଇ ପହଂଚାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପ ଓ ଉପନ୍ୟାସିକା ମଧ୍ୟରେ ସମୟର ପରିକଳ୍ପନାଟି ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେ ହୁଏ । 'ଲୁହ' ଉପନ୍ୟାସିକାଟିରେ ସାରୁ ପତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଢଳଢ଼ଳ ହେଉଥିବା କେଇ ବୁନ୍ଦାଲୁହକୁ ନଦୀରେ ଭସାଇଦେଇ ଲେଖିକା କହିଛନ୍ତି – "ପତ୍ରଟି ହଲି ହଲି ଭାସି ଚାଲିଲା ....”(୧) ଲେଖିକାଙ୍କର ଏହି ଉପନ୍ୟାସିକାର ପରିସମାପ୍ତି ଏକ ଅନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ସମାପ୍ତି ଦିଏ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତର । ସବୁ ଦେଶର ନାରୀର ଲୁହ ଯେ ସମାନ ଏବଂ ସବୁ କାଳରେ ବା ସବୁ ସମୟରେ ନାରୀର ଭାଗ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସମାନ । ନାରୀର ଅନ୍ତର୍ବେଦନା ସମାନ ଏବଂ ନାରୀର ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟ ସମାନ । ଉପନ୍ୟାସିକାଟି ସ୍ୱଳ୍ପ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ରଚନା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନାରୀର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଜୀବନର ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଫଳିତ ।

ଉପନ୍ୟାସିକାରେ କାହାଣୀରେ ସୂକ୍ଷ୍ମତା ଓ ସ୍ୱଳ୍ପ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଚରିତ୍ରର ଏକ ମୁଖୀନତା ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ କାହାଣୀକୁ ବଳିଷ୍ଠ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଉପକାହାଣୀର ସଂଯୋଜନା କରାଯାଇଥାଏ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ଚରିତ୍ରର ସମାବେଶ ନଘଟାଇ ସ୍ୱଳ୍ପ ଚରିତ୍ରର ପରିକଳ୍ପନା 'ପ୍ରାପ୍ତି' ଉପନ୍ୟାସିକା ସଂକଳନରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ଲେଖିକା ପାରମିତା ଶତପଥୀ ଏହି ସଂକଳନରେ ସମସ୍ତ ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ବା କଥାବସ୍ତୁ ବଳିଷ୍ଠ । 'ପ୍ରାପ୍ତି' ଉପନ୍ୟାସିକାଟିର କଥାବସ୍ତୁ ଏକ ଦେହାତୀତ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଉପରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ନାୟକ ଓ ନାୟିକା ଉଭୟଙ୍କର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଯେପରି ଏକ ଅପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିଛନ୍ତି । ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେମର ସଂପର୍କ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସଖା ଓ ସଖିର ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଉପନ୍ୟାସିକାର ଘଟଣାବଳୀ କହିବାର ଅର୍ଥ କାହାଣୀ ମଧ୍ୟରେ ସୂକ୍ଷ୍ମତା ଏବଂ ଚରିତ୍ରର ଏକ ମୁଖୀନତା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ବହୁ ଅଳ୍ପ ଗୌଣ ଚରିତ୍ରର ସମାବେଶ ଘଟିଥିଲେ ମ୍ଭ ଏହି ଉପନ୍ୟାସିକାରେ ସେମାନଙ୍କର ଯେପରି ଗୁରୁତ୍ୱ ନଥିବା ପରି ମନେହୁଏ । ନାୟକର ହାଟଷ୍ଟ୍ରୋକ୍ କଥା ଶୁଣି ନାୟିକା ଦିଲ୍ଲୀ ଏମସ୍‌କୁ ଯାଇଛି ଦେଖା କରିବା ପାଇଁ । ହସ୍‌ପିଟାଲ ବେଡ୍‌ରେ ସଖାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ତାର ଆତ୍ମିକ ମିଳନ ଯେପରି ହେଇଛି । ସେହି ରୁମ୍ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷ ପତ୍ର ଯେପରି ନାୟିକାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛନ୍ତି – "କିଛିତ ଦେଇନୁ ସତରେ ! ପାଇଲୁ ଏତେ କେମିତି ?”(୨) ଏହି ଟିକିଏ ପ୍ରାପ୍ତି ହିଁ ନାୟିକା ପାଇଁ ମହାର୍ଘ ପାଲଟିଯାଇଛି ଦେହାତୀତ ସଂପର୍କରେ । ଉପନ୍ୟାସିକାଟିରେ ପ୍ରଥମରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁଇଟି ଚରିତ୍ରର ଭୂମିକା ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ଦୁଇଟି ଚରିତ୍ର ଉପନ୍ୟାସିକାର ପୃଷ୍ଠଭୂମିକୁ ଭିନ୍ନ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବା ସହିତ ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ସଂପର୍କଟିଏ ସ୍ଥାପନ କରିଛି ।

ପରିଶେଷରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ ଏହି ନୂତନ ଫର୍ମ (ଉପନ୍ୟାସିକା)କୁ ନେଇ କଥାବସ୍ତୁ ରଚନା କରିବାର ପାରମିତା ଶତପଥୀ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯେ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି କୋଣରୁ ଆଲୋଚନା କଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସଂକଳନରେ ଥିବା ୧୦ଟି ରଚନା ଉପନ୍ୟାସିକାର ଗାରିମାକୁ ବଜାଇ ରଖିପାରିଛନ୍ତି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

- ଶତପଥୀ, ପାରମିତା, ପ୍ରାପ୍ତି, ପୃଷ୍ଠା – ୨୩୨ ।
- ତତ୍ରୈବ, ପୃଷ୍ଠା – ୨୬୦ ।
- ଶତପଥୀ, ପାରମିତା, ପ୍ରାପ୍ତି, ପକ୍ଷୀଘର ପ୍ରକାଶନୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ତୃତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ୨୦୧୭ ।
- ସାହୁ, ପ୍ରଫେସର ନାରାୟଣ, ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସ ପରିଚିତି(ଚତୁର୍ଥ ଭାଗ), ସତ୍ୟନାରାୟଣ ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର, ବିନୋଦ ବିହାରୀ କଟକ, ୨୦୨୪ ।
- ବାରିକ, ଡକ୍ଟର ବନଜବାସିନୀ, ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ନବଚେତନ, ଅଗ୍ରଦୂତ, କଟକ, ୨୦୧୭ ।

ଇ ରନେଟ୍ :

- www.britannica.com

❖ ❖ ❖